

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 18.7.2011

[\[...\]](#)(2011) 4977 окончателен

ПРЕПОРЪКА НА КОМИСИЯТА

от 18.7.2011 година

относно достъпа до основна разплащателна сметка

(текст от значение за ЕИП)

ПРЕПОРЪКА НА КОМИСИЯТА

от 18.7.2011 година

относно достъпа до основна разплащателна сметка

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 292 от него,

като има предвид, че:

- (1) Гарантирането на достъп на потребителите до разплащателни услуги в Европейския съюз (наричан по-нататък „Съюзът“) е важно условие както за осигуряването на възможност те да се ползват в пълна степен от придобивките на единния пазар, така и за адекватното му функциониране. Понастоящем, наличието на основни разплащателни услуги не е нито обезпечено от доставчиците на разплащателни услуги, нито гарантирано от всички държави-членки на Съюза.
- (2) Съществуващите рестриктивни критерии за право на откриване на разплащателна сметка, наложени от доставчиците на разплащателни услуги, надхвърлят законовите изисквания и могат да възпрепятстват упражняването в пълна степен на правото на свободно движение на хора в Съюза. Освен това, липсата на достъп до разплащателни сметки не позволява на потребителите да участват в пазара на основни финансови услуги и намалява тяхната финансова и социална приобщеност, често в ущърб на най-уязвимата част от населението. Тя също така затруднява достъпа на потребителите до основни стоки и услуги. Следователно е необходимо да се установят принципи за достъп до основни разплащателни сметки, което е ключов елемент за социалното приобщаване и сближаване, за да могат потребителите да се ползват като минимум от общ набор от основни разплащателни услуги.
- (3) От съществена важност е последователното прилагане на принципите за достъп до основни разплащателни сметки да се гарантира в целия Съюз. За да бъдат по-ефективни обаче тези принципи трябва да се прилагат с оглед на разнообразието от банкови практики в Съюза.
- (4) В настоящата препоръка се формулират общите принципи за предоставянето на услугата „основна разплащателна сметка“ в Съюза.
- (5) Настоящата препоръка следва да се прилага във връзка с Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 г. относно

платежните услуги във вътрешния пазар¹. Съответно правилата за прозрачност на условията и за информацията относно разплащателните услуги следва да се прилагат към основните разплащателни сметки.

- (6) Разпоредбите на настоящата препоръка следва да не възпрепятстват държавите-членки или доставчиците на разплащателни услуги да предприемат мерки по основателни съображения във връзка с обществената сигурност и обществения ред в съответствие със законодателството на Съюза.
- (7) Във всяка държава-членка потребителите, които законно пребивават в Съюза и които не притежават разплащателна сметка в съответната държава-членка, следва да бъдат в състояние да открият и използват основна разплащателна сметка в тази държава-членка. С оглед на гарантирането на възможно най-широк достъп до основни разплащателни сметки държавите-членки следва да осигурят на потребителите достъп до такава сметка, независимо от финансовото им положение, като например безработица или неплатежоспособност на физическо лице. Правото на достъп до основна разплащателна сметка във всяка държава-членка обаче следва да се предоставя при спазване на изискванията на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризъм², и по-специално във връзка с процедурите за надлежна проверка на клиентите.
- (8) Настоящата препоръка следва да не засяга задължението на доставчика на разплащателни услуги да прекрати договора за основна разплащателна сметка при изключителни обстоятелства съгласно други законодателни разпоредби на Съюза или държавите-членки, например законодателството в областта на изпирането на пари и финансирането на тероризъм или в областта на предотвратяването и разследването на престъпления.
- (9) За да осигурят достъп до основни разплащателни сметки с оглед на специфичните национални условия, държавите-членки следва да определят един, няколко или всички доставчици на разплащателни услуги съобразно принципите за прозрачност, недискриминация и пропорционалност. Мерките, предприети от държавите-членки в тази насока, следва да не препятстват конкуренцията между доставчиците на разплащателни услуги и да се основават на принципите за прозрачност, недискриминация и пропорционалност. В тази връзка, държавите-членки следва да оповестят публично предоставените права и възложените задължения на доставчиците на основни разплащателни сметки.
- (10) За да се осигури прозрачно и справедливо третиране и за да се даде възможност на потребителя да оспорва решенията на доставчика на разплащателни услуги, последният следва да информира потребителя за основанията и причините за отказа му да предостави достъп до основна разплащателна сметка.
- (11) Достъпът до основен набор от необходими разплащателни услуги следва да бъде гарантиран във всяка държава-членка. Услугите, които са неделима част от

¹ ОВ L 319, 5.12.2007 г., стр. 1.

² ОВ L 309, 25.11.2005 г., стр. 15.

основните разплащателни сметки, следва да включват възможността за внасяне на пари в брой по сметката и за тегленето им. Тези услуги следва да включват извършването на основни разплащателни операции като получаване на доходи или социални плащания, плащане на сметки или данъци и покупка на стоки и услуги, включително чрез директен дебит, на кредит или чрез разплащателна карта. За да се осигури възможно най-висока степен на финансова приобщеност, тези услуги следва да включват възможността за покупка на стоки и услуги по интернет, когато това е технически възможно. Те трябва да осигуряват и възможност на потребителя да дава платежни нареждания чрез системата за банкиране по интернет на доставчика на разплащателни услуги, когато това е технически възможно. Следва обаче да не се разрешава изпълнението на платежни нареждания, когато това би довело до отрицателно салдо по основната разплащателна сметка. Достъпът до кредит не следва автоматично да се смята за компонент или за право, свързано с основната разплащателна сметка.

- (12) Когато доставчикът на разплащателни услуги взема такса от потребителя за откриването, използването и закриването на сметката и за използване на неразделно свързаните със сметката услуги съгласно определението по настоящата препоръка, общият размер на таксата следва да бъде разумен от гледна точка на потребителя, така че с оглед на специфичните национални условия той да не бъде възпрепятстван да открие основна разплащателна сметка и да ползва свързаните с нея услуги. Всички допълнителни такси за потребителя за неспазване на някое от условията по договора следва да бъдат разумни.
- (13) За да осигурят последователно и ефикасно прилагане на принципа на разумните такси, държавите-членки следва да определят какво означава разумна такса въз основа на примерните критерии, залегнали в настоящата препоръка, които могат да бъдат взети предвид едновременно.
- (14) Необходими са също така мерки за повишаване на осведомеността на потребителите относно предлагането на основни разплащателни сметки, за да се насърчи финансовото им приобщаване. Затова държавите-членки следва да предоставят на потребителите и доставчиците на разплащателни услуги обща, ясна и разбираема информация за най-важните характеристики и условия за ползване на такива сметки и за практическите действия, които потребителят трябва да предприеме, за да упражни правото си да си открие основна разплащателна сметка. Потребителят трябва също така да бъде уведомен, че покупката на допълнителни услуги не е задължително условие за достъпа до основна разплащателна сметка.
- (15) Спазването на разпоредбите на настоящата препоръка налага обработване на личните данни на потребителите. Обработването на лични данни се извършва съгласно Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 година за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни, по-конкретно съгласно членове 6, 7, 10, 11, 12 и 17 от нея, за да се гарантира добросъвестно и законосъобразно обработване на тези данни и спазване на основното право на защита на тези данни³, особено във връзка с общите изисквания събираните

³ ОВ L 281, 23.11.1995 г., стр. 31.

данни да бъдат необходими и съотнесими с целите на събирането и всяко физическо лице да има право на достъп до отнасящите се за него данни, поправянето, заличаването или блокирането на неточни данни, и съгласно член 28 относно контрола на изпълнението на Директива 95/46/ЕО от независими органи за обществена защита на данните.

- (16) Потребителите следва да имат достъп до ефективни извънсъдебни процедури за подаване на жалби и обезщетяване при разрешаване на спорове във връзка с принципите, залегнали в настоящата препоръка. Може да се използват вече създадените органи и процедури, например за уреждането на спорове във връзка с права и задължения по Директива 2007/64/ЕО.
- (17) Прилагането на принципите, залегнали в настоящата препоръка, следва да бъде подсилено чрез надзорен преглед на национално равнище. Компетентните органи следва да бъдат оправомощени да изпълняват ефикасно задълженията си по наблюдението.
- (18) Държавите-членки следва да имат надеждни годишни статистики най-малко за броя на откритите основни разплащателни сметки, броя на отказите за откриване на основни разплащателни сметки, броя на закритите основни разплащателни сметки и таксите, свързани с основни разплащателни сметки. Държавите-членки се приканват да използват всички релевантни източници на информация в това отношение. Те следва да предават тази информация на Комисията ежегодно, като първото предаване на тази информация трябва да се осъществи най-късно до 1 юли 2012 година.
- (19) Държавите-членки се приканват да предприемат необходимите мерки за осигуряване прилагането на настоящата препоръка до 6 месеца след публикуването ѝ. Въз основа на данните, предоставени от държавите-членки, Комисията ще разгледа и оцени мерките, предприети до 1 юли 2012 година. На базата на своите наблюдения Комисията ще предложи необходимите действия, включително законодателни мерки, ако това се налага, за постигане на целите на настоящата препоръка.

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ПРЕПОРЪКА:

РАЗДЕЛ I

ОПРЕДЕЛЕНИЯ

- 1. За целите на настоящата препоръка се прилагат следните определения:
 - а) „потребител“ означава физическо лице, което извършва дейност, различна от неговото занятие, професионална или стопанска дейност;
 - б) „доставчик на разплащателни услуги“ означава доставчик или доставчици на разплащателни услуги съгласно определението по член 4, точка 9 от Директива 2007/64/ЕО, които отговарят за предлагането на основни разплащателни сметки в съответствие с параграф 3;
 - в) „разплащателна сметка“ означава сметка, водена на името на един потребител и използвана за изпълнението на разплащателни операции;

- г) „разплащателна операция“ означава разплащателна операция съгласно определението по член 4, точка 5 от Директива 2007/64/ЕО;
- д) „средства“ означава средствата съгласно определението по член 4, точка 15 от Директива 2007/64/ЕО;
- е) „договор“ означава рамков договор съгласно определението по член 4, точка 12 от Директива 2007/64/ЕО;

РАЗДЕЛ II

ПРАВО НА ДОСТЪП

- 2. Държавите-членки следва да осигурят всеки потребител, който пребивава законно в Съюза, да има правото да си открива и да използва основна разплащателна сметка при доставчик на разплащателни услуги, извършващ дейност на територията на държава-членка, при условие, че този потребител все още няма разплащателна сметка, даваща му възможност да ползва разплащателни услуги по параграф 6 в съответната държава-членка. Това право следва да важи независимо от финансовото положение на потребителя.
- 3. Държавите-членки следва да гарантират, че най-малко един доставчик на разплащателни услуги отговаря за предлагането на основни разплащателни сметки на територията под тяхна юрисдикция. За тази цел те следва да отчитат географското местоположение или пазарния дял на доставчиците на разплащателни услуги на територията под тяхна юрисдикция. Държавите-членки следва да гарантират това да не възпрепятства конкуренцията между доставчиците на разплащателни услуги.
- 4. Държавите-членки следва да предприемат мерки, за да се гарантира, че доставчиците на разплащателни услуги използват прозрачни, справедливи и надеждни системи за проверка дали потребителят притежава или не притежава разплащателна сметка.
- 5. Държавите-членки следва да осигурят при отказ на молба за достъп до основна разплащателна сметка доставчикът на разплащателни услуги да уведоми безплатно в писмена форма потребителя за причините и основанията на отказа. Ограничения на правото на информация може да се прилагат чрез законодателни мерки, когато такова ограничение представлява необходима и пропорционална мярка с цел защита на националната сигурност или общественения ред.

РАЗДЕЛ III

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОСНОВНАТА РАЗПЛАЩАТЕЛНА СМЕТКА

- 6. Основната разплащателна сметка следва да включва следните разплащателни услуги:
 - а) услуги, позволяващи извършването на всички операции по откриването, използването и закриването на разплащателна сметка;

- б) услуги, позволяващи внасянето на пари по разплащателна сметка;
 - в) услуги, позволяващи тегленето на пари в брой от разплащателна сметка;
 - г) извършване на разплащателни операции, включително превод на средства по и от разплащателната сметка при доставчика на разплащателни услуги, както следва:
 - i) директно дебитиране на сметка;
 - ii) извършване на разплащателни операции чрез разплащателна карта, което да не позволява извършването на разплащателни операции, надхвърлящи текущото салдо по разплащателната сметка;
 - iii) директно кредитиране на сметка.
7. Покупката на допълнителни услуги не следва да бъде условие за достъп до основна разплащателна сметка.
8. Доставчикът на разплащателни услуги следва да не предлага, било изрично или мълчаливо, възможност за овърдрафт по основната разплащателна сметка. Доставчикът на разплащателни услуги не следва да изпълнява платежно нареждане от потребителя, ако изпълнението на това нареждане би довело до отрицателно салдо по основната му разплащателна сметка.

РАЗДЕЛ IV

ТАКСИ, СВЪРЗАНИ С ОСНОВНАТА РАЗПЛАЩАТЕЛНА СМЕТКА

9. Държавите-членки следва да гарантират предоставянето на основна разплащателна сметка да се извършва безплатно или срещу разумна такса.
10. Когато доставчикът на разплащателни услуги взема такса от потребителя за откриването, ползването и закриването на основна разплащателна сметка или за ползването на една, няколко или всички услуги, посочени в параграф 6, общата сума на таксите за потребителя следва да бъде разумна.
11. Всички допълнителни такси, които доставчикът на разплащателни услуги може да взема от потребителя във връзка с рамковия договор за основна разплащателна сметка, включително произтичащите от неспазване на задълженията на потребителя по договора, следва да бъдат разумни.
12. Държавите-членки следва да определят какво означава разумна такса въз основа на един или няколко от следните критерии:
- а) ниво на доходите в страната;
 - б) средни такси по разплащателни сметки в съответната държава-членка;
 - в) общи разходи по предоставяне на основна разплащателна сметка;
 - г) потребителски цени в страната.

РАЗДЕЛ V

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

13. Държавите-членки следва да предприемат кампании за повишаване на обществената осведоменост относно възможността за ползване на основни разплащателни сметки, за ценовите условия, за процедурите за упражняване правото на достъп до основна разплащателна сметка и за процедурите за извънсъдебно подаване на жалби и обезщетяване.
14. Държавите-членки следва да гарантират, че доставчиците на разплащателни услуги предоставят на потребителите информация относно специфичните характеристики на предлаганите разплащателни сметки, свързаните с тях такси и условията за ползване. Потребителят следва да бъде уведомен, че покупката на допълнителни услуги не е задължително условие за достъп до основна разплащателна сметка.

РАЗДЕЛ VI

НАДЗОР И МЕХАНИЗМИ ЗА ИЗВЪНСЪДЕБНО РЕШАВАНЕ НА СПОРОВЕ

15. Държавите-членки следва да определят компетентни органи, които да гарантират и контролират съблюдаването на принципите, залегнали в настоящата препоръка. Определените компетентни органи следва да бъдат независими от доставчиците на разплащателни услуги.
16. Държавите-членки следва да гарантират установяването на подходящи и ефективни процедури за извънсъдебно решаване на спорове между доставчиците и потребителите на разплащателни услуги по правата и задълженията съгласно принципите, залегнали в настоящата препоръка, с използване на създадените органи, когато е необходимо. Държавите-членки следва също така да гарантират, че всички доставчици на разплащателни услуги, отговарящи за предоставянето на основни разплащателни сметки, сътрудничат с един или няколко органи, прилагащи процедурите за подаване на оплаквания и обезщетяване.
17. Държавите-членки следва да гарантират, че органите, споменати в параграф 16, съдействат за решаването на презгранични спорове.

РАЗДЕЛ VII

СТАТИСТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ

18. Държавите-членки следва да гарантират, че доставчиците на разплащателни услуги предоставят ежегодно на съответните власти на тяхна територия надеждна информация най-малко за броя на откритите основни разплащателни сметки, броя, причините и основанията за отказите за откриване на основни разплащателни сметки, броя на закритите основни разплащателни сметки и таксите, свързани с основни разплащателни сметки. Тази информация следва да бъде предоставена в обобщен вид.

19. Държавите-членки се приканват да предават ежегодно на Комисията информация за броя на откритите основни разплащателни сметки, броя, причините и основанията за отказите за откриване на основни разплащателни сметки, броя на закритите основни разплащателни сметки и таксите, свързани с основни разплащателни сметки като първото предаване на тази информация трябва да се осъществи най-късно до 1 юли 2012 година.

РАЗДЕЛ VIII

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

20. Държавите-членки се приканват да предприемат необходимите мерки за осигуряване прилагането на настоящата препоръка до 6 месеца след публикуването ѝ, както и да уведомят Комисията за мерките, предприети съгласно настоящата препоръка.
21. Адресати на настоящата препоръка са държавите-членки.

Съставено в Брюксел на 18.7.2011 година.

За Комисията
Michel BARNIER
Член на Комисията

Заверено копие
За Генералния секретар,

Jordi AYET PUIGARNAU
Началник на Канцеларията